

Oled sa **GEENIUS, RIKAS** või **PRO**? [Vali sobiv tellimus siit.](#)

EESTI LOODUS

Eesti pärandkooslused vajavad asjatundlikku inimkätt

Keskkonnaministeerium ja KIK

24. märts 2021 kell 13:19

[Jaga Facebookis](#)[Saada e-kirjaga](#)[Veel](#)

Viimase paarikümne aasta jooksul on meid ümbritsev loodus ja muu keskkond teinud läbi suured muutused. Suuresti on need erinevad mõjutused olnud tingitud inimtegevusest, mis omakorda on olulisel määral mõjutanud meie planeedi kliimat. Just viimasest sõltub ka meie taime- ja loomapopulatsioonide liigirikkus. Kuid põhjuseid on veelgi.

Inimtegevuse mõju

Et looduslikku mitmekesisust hoida ja väliste mõjurite eest kaitsta, tuleb teha teadlikke ning eesmärgipäraseid otsuseid, mis põhiliselt tähendab teatud koosluse eripäradega arvestamist. Üheks selliseks esmatähtsaks elupaigatüübiks on poollooduslikud ehk pärandkooslused, mida on kestvalt inimtegevuse läbi karjatatud, koristatud või niidetud ning kus on säilinud looduslik taimestik ja rohukamar. Pärandkoosluste hulka kuuluvad peamiselt puisniidud, nõmmed, loopealsed, aga ka ranna-, lammi-, aru- ja soostunud niidud.

Pärandkooslusteks nimetatakse selliseid rohu- ja heinamaid just seetõttu, et lisaks olemasolevatele looduslikele tingimustele on olulist rolli elupaigatüübi puhul mänginud inimtegevus, mis paigale omast bioloogilist mitmekesisust kujundanud on. Kui viimane mainitud aladel lõpetada, on tulemuseks maa

AwaRa
Est LIFE 2

Loed AwaRaEst LIFE blogi, kus tutvustame, mida LIFE programmi projektide abil Eesti looduse ja keskkonna heaks tehtud on ning mida plaanime tulevikus ellu viia.

[Vaata kõiki artikleid](#)

Selles, kuidas erinevad populatsioonid kliima või inimtegevusega seotud mõjuritele reageerivad, mängib erilist rolli nende kohastumisvõimekus, mis omakorda viitab populatsioonide geneetilisele mitmekesisusele. Lihtsamalt öeldes: mida rohkem on teatud maalapil erinevaid taime- ja loomaliike, seda suurem on ka nende vastupanuvõime erinevatele mõjutajatele.

Paraku on paljudes piirkondades saanud karmiks tõsiasi, et pärandkooslused asuvad üksteisest võrdlemisi kaugel, mistõttu elab iga niit või loopealne justkui oma elu, sest erinevad eluvormid ei ole lihtsalt võimelised ühelt koosluselt teisele liikuma. Nagu öeldud, vähendab see asjaolu erinevate pärandkoosluste võimet kliima- ja maastikumuutustega edukalt toime tulla, ja tulemuseks ongi nende kadumine. Et sellist situatsiooni vältida, peab taaskord sekkuma inimene.

Muhu saar näitab eeskju

Üheks selliseks paigaks, kus kohalike pärandkoosluste bioloogiline mitmekesisus töötab lähitulevikus paraneda, on Muhu saar. Nimelt viiakse seal viie aasta jooksul ellu projekti [LIFE Connecting Meadows](#), mis keskendub eeskätt rohumaade taastamisele.

Ent miks just Muhu? Tegemist on unikaalse paigaga, kust võib muuhulgas leida suurel hulgal erinevat tüüpi pärandkooslusi, mille sidusus on aja möödudes vähenenud. Samuti on saarel hästi säilinud ka traditsioonilised eluviisid, võimaldamaks maaohojdajatel ning muudel asjaosalistel projektis edukalt kaasa lüüa.

Et poollooduslike koosluste omavahelist sidusust parandada, on tarvis mõelda loominguliselt. Muhu saare pärandniitude taastamiseks on kavas läbi viia töid 200 hektari ulatuses, mille hulka kuuluvad Euroopa Liidu elupaikade direktiiviga määratud kolm esmatähtsat elupaika: puis- ja rannaniidud ning loopealsed. Kuidas seda kõige paremini teha?

Ühe tegevusena külvatakse saare teepervedele ja elektriliinidele niidutaimi, toetamaks juba taastatud poollooduslike koosluste vahelist sidusust. Antud võtet teatakse ka kui ühenduskoridoride meetodit, mis võimaldab geneetilisel informatsioonil justkui “koridorina” ühelt niidult teisele kanduda.

Lisaks ühenduskoridoride loomisele rakendatakse ka nn astumiskivide metoodikat, mille käigus saavad taastatud pärandniitudest vaheastmed erinevate alade vahel, tuues nad justkui pusletükkidena teineteisele taas lähemale.

Vajalikud teadmised

Ent projekti käigus ei ühendata vaid pärandniite, vaid ka inimesi: koosluste eest hoolitsemine nõuab aga selleks vajalikke teadmisi ja infovahetust erinevate osapoolte vahel. Et Muhu saarel läbiviidavast projektist moodustab suure osa jätkusuutlik ning läbimõeldud inimtegevus, mis aitaks geneetilisel infol edasi kanduda, viiakse aastate jooksul läbi erinevaid koolitusi nii kohalikele kui teemast huvitatud inimestele.

Nii on plaanis välja koolitada nõustajaid, kes poollooduslike koosluste eest hoolitsemise kohta vajalikku infot oskaksid jagada. Samuti keskendutakse pärandniitude väärtuste ja projekti eesmärkide tutvustamisele ka laiemale publikule.

Oluline nõustamissüsteem

Poollooduslikud kooslused pole vaid Muhu saarel toimetavate tegusate asjaosaliste südameasjaks. Tegelikult on Eestis parasjagu loomisel ka vastavasisuline nõustamissüsteem, mis aitaks erinevatel osapooltel leida viise ja võimalusi pärandniitude taastamiseks. Uudne lahendus maaomanike vahel toimuva suhtluse parandamiseks töötatakse välja [LIFE IP ForEst&FarmLand](#) projekti käigus.

Keskkonnaameti projekti peaspetsialisti ning mainitud nõustamissüsteemi loomisega aktiivselt tegeleva Kaidi Jakobsoni sõnul on vajadus ajendatud asjaolust, et Eestis on jätkuvalt suur hulk poollooduslikke kooslusi majandamata - vastava tegevuskava kohaselt on vaja aastaks 2027 juurde taastada ligi 9000 hektarit. Ühtlasi on oluline suurendada sidusust juba hoolduses olevate alade vahel.

“Projektis võetakse maaomanikega ühendust, et välja selgitada, kes on nõus neid alasid majandama või rendile andma,” kirjeldas Jakobson planeeritud tegevusi. Nõustamissüsteem pole aga eelmainitud LIFE projekti ainus suur eesmärk.

“Juba sel aastal soovime algust teha poollooduslike koosluste majandajate tunnustamisega. Lisaks on plaanis praeguste toetussüsteemide ajakohastamine, et enam motiveerida poollooduslikke kooslusi taastama ja hooldama - selle tegevusega teeme algust projekti hilisemas faasis,” rääkis ta.

Oma roll on siin mängida ka Muhu saarel läbiviidavatel tegevustel. “Muhu LIFE projekti plaanitud nõustamine on uuenduslik, sest poollooduslike kooslustega seonduvat nõu pole üldjuhul läbi Maaelu Edendamise Sihtasutuse konsulentide nõustamissüsteemi saanud,” selgitas Jakobson.

Seni on poollooduslike koosluste hooldamise ja taastamisega seotud nõu pakkunud Keskkonnaamet. “Nõustamissüsteemi edasisel arendamisel on kahe LIFE’i projekti vaheline koostöö ülioluline,” rõhutas ta.

Seega aitab Muhu saarel läbiviidav projekt kaasa üleriigilistele tegevustele ja eesmärkidele, mis on võimalik ainult tänu inimestevahelisele koostööle. See annab omakorda veelgi kinnitust faktile, et suured asjad saavad alguse väikestest.

Toetus kohalikul tasemel

Juba 2015. aastast toetab Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondist poollooduslike koosluste taastamist ja alade säilitamiseks vajalikke investeeringuid.

Tänaseks on 105 projekti tulemusel taastatud erinevaid pärandniite 684 hektari ulatuses. Taastatud aladest ligi poole moodustavad loopealsed (344 hektarit), mis on soontaimede arvu poolest puisniitude järel Eesti liigirikkaimad kooslused.

Lisaks taastamisele tegeletakse aktiivselt ka pärandniitude hooldamisega, mille puhul on jagatud toetusraha näiteks vajaliku niidutehnika või veiste, hobuste ja lammaste soetamiseks. Ühtlasi toetatakse karjaaedade rajamist, loomade varjualuseid, veemahuteid ning kogumisaedu ning aladele rajatud juurdepääsuteid ja truupe.

Huvilistel tasub tähele panna, et ka praegu on [avatud taotlusvoor](#) erinevate poollooduslike koosluste taastamiseks. Hooldamiseks vajalike investeeringute eelarve on selles voores juba täitunud.

“Ootame taotlusvooru projekte, mis loovad Eesti oludele sobiva liigirikka pärandmaastiku ja aitavad kaasa pärandkoosluste säilitamisele,” ütles KIKi projektikoordinaator Ulvi Tuisk. Toetust saab niisiis taotleda puis-, nõmme-, lammi- ja/või soostunud niitude, loopealsete, lubjavaeste ja/või -rikaste aruniitude ning liigikaitseliselt oluliste rannaaladele taastamiseks.

Seni on enim pärandkoosluste alasid taastatud ja hooldatud Lääne-Eestis, sealhulgas saartel. Näiteks kolmel viimasel aastal on Saaremaal hooldamiseks vajaminevaid karjaaedasid rajatud 14 kilomeetrit.

Seega võib pärandkoosluste taastamiseks ja hooldamiseks taotleda toetust ka kohalikul tasemel, aitamaks seeläbi kaasa liigirikkuse säilimisele ning hoidmaks seda, mille eest on minevikus hoolitsenud meile eelnenud põlvkonnad.

Artikli kirjutamist on rahastatud projektist “LIFE programmist teadlikkuse suurendamine ja projektitaotluste kvaliteedi parandamine 2”, mida rahastab Euroopa Liidu liikmesriikide keskkonnaprojektide kaasrahastamise programm LIFE.

Märksõnad: [keskkonnainvesteeringute keskus](#), [keskkonnaministeerium](#), [kik](#), [pärandkooslused](#), [Ühtekuuluvusfond](#)

SAMAL TEEMAL

[Kas kõik on tõesti mürgine ehk kuidas jääda ellu ohtlike kemikaalide maailmas?](#)

[Metsatulekahjud Eestis ja välismaal: kuidas üks mets põlema läheb?](#)

[Kuidas Euroopa Komisjonilt Eesti keskkonna ja majanduse edendamiseks raha taotleda?](#)

[Jaga Facebookis](#)

[Saada e-kirjaga](#)

[Jaga Twitteris](#)

[Jaga LinkedInis](#)

[Kommenteeri](#)

POPULAARSED LOOD

UUDIS

Maskide kogumiseks on nüüd spetsiaalsed kastid, aga mis nendest maskidest edasi saab?

UUDIS

Vaata droonivideot: Islandil pursanud vulkaan on samal ajal ilus ja hirmutav

UUDIS

Selle nädala lõpp toob juba korralikud soojakraadid

UUDIS

Karmid numbrid: möödunud aasta oli Eesti kliimaajaloo kõige soojem ja purustas mitmed rekordid

UUDIS

Eesti riiklik ilmaäpp sai nime ja seda saad kasutada õige pea

TARGA TARBIVA BLOGI

Neli moodust, kuidas igaüks saab enda süsiniku jalajälge vähendada

VIIMATI LISATUD

Maskide kogumiseks on nüüd spetsiaalsed kastid, aga mis nendest maskidest edasi saab?

24. märts 2021 kell 16:41

Eesti pärandkooslused vajavad asjatundlikku inimkätt

24. märts 2021 kell 13:19

Karmid numbrid: möödunud aasta oli Eesti kliimaajaloo kõige soojem ja purustas mitmed rekordid

24. märts 2021 kell 10:58

Neli moodust, kuidas igaüks saab enda süsiniku jalajälge vähendada

24. märts 2021 kell 09:59

Selle nädala lõpp toob juba korralikud soojakraadid

23. märts 2021 kell 19:50

Eesti riiklik ilmaäpp sai nime ja seda saad kasutada õige pea

23. märts 2021 kell 14:17

[Vaata kõiki artikleid](#)

SISUTURUNDUS

SISUTURUNDUS

LHV: tahame teha maailma parimat pangaäppi

SISUTURUNDUS

Eesti kuulub kehvamate prügisorteerijate hulka – puudu jääb eelkõige mugavatest võimalustest ja tahtest

SISUTURUNDUS

Et elu algaks tervelt: oomega-3-rasvhapped toetavad beebi arengut

SISUTURUNDUS

Tarbijate harjumused muutuvad: eestlased ostavad nutiseadmeid aina rohkem järelmaksuga

POPULAARSED LOOD MUJAL GEENIUSES

DIGI • ANDROID

Rubriiki toetab **MI-HOME**

Androidi äpid jooksevad telefonil järsku pidevalt kokku? Sa pole ükski ja siin on lahendus

DIKTOR • TELE

TV3 näitab täna vastuolulist Eesti dokfilmi, mida ETV eetrisse ei lubanud

TERVIS • VAIMNE TERVIS

Kas on normaalne rääkida endast kolmandas isikus? Vastus võib sind üllatada

G TELLIJALE

Kasutatud Volvo XC90: ilus ja luksuslik, aga rohkete lastehaigustega

PRO TELLIJALE

80 Eesti kõige mõjukamat investorit, kelle nime peab iga idufirma looja teadma

G TELLIJALE

Eesti väikses puust linnas asub maailmatasemel taustaga töökoda

AUTO • HEA NIPP

Rubriiki toetab **IIZI**

Auto esmaregistreerimine ja tegelik tootmisaasta – kumb kantakse tehnilisse passi?

AUTO • UUDIS

Politsei video: Laagna tee politsei eest ära sõitnud juht lõpetas majaseinas

ÄRA JÄÄ ILMA PÄEVA PÕNEVAMATEST LUGUDEST

Telli Geeniusse uudiskiri

Saadame sulle igal argipäeval ülevaate olulisematest Geeniusse teemadest.

geeniusmedia

Geenius Meedia OÜ
Ahtri 6, 10151 Tallinn
Tel 660 9797
geenius@geenius.ee

[Üldised kasutustingimused](#) • [Andmekaitsetingimused](#) •
[Ettevõttest](#)

© Geenius Meedia OÜ, 2021.

Portaalid

[Geenius](#)

[Auto](#)

[Digi](#)

[DigiPRO](#)

[Diktor](#)

[Kodu](#)

[Kohalik](#)

[Raha](#)

[Rikas](#)

[Rohe](#)

[Tervis](#)

Ajakirjad

[Digi](#)

[Mood](#)

[Muki](#)

Podcastid

[Autotund](#)

[Algorütm](#)

[Digitund](#)

[Restart](#)

Sotsiaalmeedia

[Facebook](#)

Kontakt

[Toimetus](#)

[Reklaamiinfo](#)

Geeniusse portaale majutab

